

Wzmianka: postanowieniem z dnia 29 kwietnia 2019r. sprostowano punkt 1. (pierwszy) postanowienia w ten sposób, że gdy chodzi o nazwisko mediatora zamiast (...) wpisać (...).

Sygn. akt VIII Gz 42/19

POSTANOWIENIE

Dnia 11 kwietnia 2019 r.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy VIII Wydział Gospodarczy

w następującym składzie:

Przewodniczący: SSO Artur Fornal (spr.)

Sędziowie: SO Wiesław Łukaszewski

SO Wojciech Wołoszyk

po rozpoznaniu w dniu 11 kwietnia 2019 r. w Bydgoszczy

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z wniosku (...) **w B.**

z udziałem (...) **w B.**

o zatwierdzenie ugody zawartej przed mediatorem

na skutek zażalenia uczestnika na postanowienie Sądu Rejonowego w Bydgoszczy z dnia 14 grudnia 2018 r., sygn. akt VIII GCo 209/18

p o s t a n a w i a :

- zmienić zaskarżone postanowienie w ten sposób, że zatwierdzić w całości ugodę zawartą przed mediatorem R. S. (1) w dniu 16 października 2018 r. – w brzmieniu uwzględniającym treść aneksu z dnia 26 marca 2019 r.;
- nakazuje zwrócić uczestnikowi ze Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Bydgoszczy kwotę 20 zł (dwadzieścia złotych) tytułem różnicy między opłatą od zażalenia pobraną a należną.

Wiesław Łukaszewski Artur Fornal Wojciech Wołoszyk

Sygn. akt VIII Gz 42/19

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 14 grudnia 2018 r. Sąd Rejonowy w Bydgoszczy odmówił zatwierdzenia ugody z dnia 16 października 2018 r. zawartej przed mediatorem R. S. (2).

Sąd Rejonowy ustalił, że (...) w B. oraz (...) w B. zawarły przed mediatorem porozumienie, które dotyczyło ustalenia przez strony sposobu wykonania niektórych postanowień umowy przeniesienia własności nieruchomości zawartej w dniu 17 grudnia 2014 r. W § 2 ust. 1 ww. porozumienia strony ustaliły, iż tytułem roszczeń (...) w B. wobec (...) w B. wynikających z tej umowy zapłacona zostanie kwotą 221.400 zł brutto w terminie 14 dni pod dnia zawarcia porozumienia. W § 2 ust. 2 strony ustaliły, iż zapłata tej kwoty przez (...) wyczerpuje wszelkie roszczenia (...) wobec tego podmiotu z tytułu umowy z dnia 17 grudnia 2014 r. w szczególności dotyczące kar umownych, prawa odkupu

czy pierwokupu. Strony także ustaliły, iż wyrażają zgodę na wystąpienie do Sądu z wnioskiem o zatwierdzenie ugody przez każdą ze stron, czy mediatora (§ 3 ust. 1 umowy).

Sąd Rejonowy wskazał, że mediator przedłożył protokół z prowadzonej mediacji, wraz z ugodą wskazując, iż strony wnoszą o jej zatwierdzenie. Natomiast w dniu 23 października 2018 r. do Sądu wpłynęło pismo (...) (dalej „wnioskodawca”), w którym złożony został wniosek o wyznaczenie rozprawy. Wnioskodawca argumentował, że porozumienie zostało zawarte niezgodnie z prawem ponieważ kwota 221.400 zł była kwotą brutto i dotyczyła kar umownych, a ustawa o podatku od towarów i usług nie przewiduje naliczania podatku VAT od kar umownych. Następnie – pismem złożonym w dniu 25 października 2018 r. – spółka ta wniosła o zatwierdzenie ugody zawartej przed mediatorem co do kwoty 180.000 zł, powołując się na oświadczenie o uchyleniu się od skutków prawnych oświadczenia woli w zakresie ugody, jako złożonego pod wpływem błędu.

Sąd pierwszej instancji zważył, że zgodnie z art. 183¹ § 2 k.p.c. jeżeli zawarto ugodę przed mediatorem, sąd, na wniosek strony niezwłocznie przeprowadza postępowanie co do zatwierdzenia ugody zawartej przed mediatorem. Jeżeli uгода podlega wykonaniu w drodze egzekucji, sąd zatwierdza ją przez nadanie jej klauzuli wykonalności; w przeciwnym przypadku sąd zatwierdza ugodę postanowieniem na posiedzeniu niejawnym. Sąd odmawia natomiast nadania klauzuli wykonalności albo zatwierdzenia ugody zawartej przed mediatorem, w całości lub części, jeżeli uгода jest sprzeczna z prawem lub zasadami współżycia społecznego albo zmierza do obejścia prawa, a także gdy jest niezrozumiała lub zawiera sprzeczności (art. 183¹⁴ k.p.c.).

Sąd Rejonowy zważył także, że w świetle regulacji art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 11 marca 2004 roku o podatku od towarów i usług kara umowna nie stanowi świadczenia usług i tym samym nie podlegają opodatkowaniu podatkiem od towarów i usług (por. wyrok NSA z dnia 21 czerwca 2017 r., I FSK 1868/15). Kary umowne nie mają bezpośredniego związku z żadną czynnością prawną mającą charakter świadczenia ze strony podmiotu zobowiązanego do takiego zadośćuczynienia, to tym samym nie jest możliwe ich opodatkowanie podatkiem od towarów i usług. Podatek ten jest daniną publicznoprawną i nie powinien być wykorzystywany do ustalania wysokości kary umownej z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania.

W konsekwencji, w ocenie Sądu Rejonowego, uгода zawarta przed mediatorem została zawarta z naruszeniem przepisów dotyczących ustawy o podatku od towarów i usług. Sąd ten podkreślił, iż kontrola dopuszczalności ugody zawartej przed mediatorem nie może polegać na merytorycznym rozpoznaniu sprawy, nie jest zatem możliwe dokonanie oceny, czy strony chciały zawrzeć ugodę obejmującą kwotę netto czy brutto. Ponieważ uгода dotyczy kary umownej w wysokości brutto, to nie mogła ona zostać zatwierdzona przez sąd.

Zażalenie na powyższe postanowienie złożył uczestnik – (...) zaskarżając je w całości. Zaskarżonemu postanowieniu zarzucił naruszenie:

1. art. 5 ust 1 i art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 11 marca 2004 r o podatku od towarów i usług (tekst jedn. : Dz.U. z 2018 r., poz. 2174 ze zm.), poprzez uznanie, że kwota 221.400 zł wskazana w ugodzie zawiera w sobie podatek od towarów i usług pomimo, że ze wskazanych przepisów wynika, iż świadczenie o charakterze kary umownej nie jest opodatkowane podatkiem od towarów i usług,
2. art. 183¹⁴ § 3 k.p.c., polegające na odmowie zatwierdzenia ugody w całości, w przypadku, gdy część kwoty ugody w wysokości 180.000 zł jest bezsporna między stronami,
3. art. 233 § 1 k.p.c., poprzez przyjęcie niezgodne z zasadami doświadczenia życiowego, że profesjonalny pełnomocnik będący radcą prawnym przygotowując ugodę i podając jej kwotę mógł uwzględnić jej wysokości podatek VAT, w sytuacji gdy przeczą temu jednoznaczne zapisy ugody, przepisy prawa, a ten sam pełnomocnik w pismach i w mailach kierowanych do Sądu i do drugiej strony twierdzi, że do kary umownej VAT się nie odnosi.

Skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia poprzez zatwierdzenie ugody zawartej przed mediatorem R. S. (2) w dniu 16 października 2018r.

W uzasadnieniu zażalenia skarżący podniósł, że ostateczny projekt ugody został zaproponowany przez spółkę (...) reprezentowaną przez profesjonalnego pełnomocnika (radcę prawnego), a jednoznacznie wskazano w nim kwotę 221.400 zł. Z korespondencji mailowej pomiędzy stronami wynika, że w momencie podpisywania ugody obie strony zdawały sobie sprawę, że na tą kwotę zostanie wystawiona nota obciążeniowa (a nie faktura), czyli, że nie będzie można odliczyć od niej podatku VAT. Skarżący podniósł także, że ostatecznie pełna kwota wynikająca z ugody, tj. 221.400 zł, została w całości zapłacona przez wnioskodawcę. Ugoda została więc nie tylko ważnie zawarta, ale także w pełni dobrowolnie wykonana. Ewentualna odmowa jej zatwierdzenia może natomiast wywołać poważne skutki w zakresie czynności już wykonanych na jej podstawie przez strony. Skarżący podkreślił, iż kwota ugody jest wyraźnie oznaczona na stronie, na której są składane podpisy stron. Ponadto jest wskazana wyraźnie w formie liczbowej i zgodnie z nią w formie pisemnej. W ocenie skarżącego niezrozumiałe jest twierdzenie o zamiarze zawarcia ugody na inną kwotę (180.000 zł). Zdaniem skarżącego tym bardziej jest to niewiarygodne, ponieważ obie strony są profesjonalnymi przedsiębiorcami, a przy zawarciu ugody posługiwały się profesjonalną obsługą prawną. Wprawdzie kwota ugody jest opatrzona przymiotnikiem „brutto”, zdaniem skarżącego nie jest to błąd. Skarżący podał, że słowo „brutto” nie występuje w ugodzie w kontekście podatku VAT. Słowo „brutto” jest używane w obrocie gospodarczym w wielu różnych znaczeniach, które nie mają nic wspólnego z tym podatkiem. Skarżący wskazał, że według Słownika Języka Polskiego PWN „brutto” oznacza po prostu „nie uwzględniający dodatkowych kosztów, potrąceń”. W ocenie skarżącego, wskazana w ugodzie kwota „brutto” to po prostu ostateczna kwota, która zostanie zapłacona przez stronę bez żadnych dodatkowych kosztów czy potrąceń. Niezależnie od powyższego, w ocenie skarżącego zachodziły podstawy do zatwierdzenia ugody chociażby w części bezspornej, tj. co do kwoty 180.000 zł.

W odpowiedzi na zażalenie (...) wniósł o jego odrzucenie ze względu na brak interesu prawnego (gravamen) do wniesienia tego środka zaskarżenia, ewentualnie o oddalenie zażalenia ze względu na jego bezzasadność, a także nadużycie prawa przez skarżącego poprzez żądanie nadania klauzuli wykonalności zrealizowanej w całości ugodzie. Domagał się także zasądzenia od skarżącego kosztów postępowania z uwzględnieniem kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Uzasadniając swoje stanowisko wnioskodawca przyznał, że w całości zapłacił kwotę 221.400 zł wynikającą z ugody, uczestnik nie jest więc w żaden sposób pokrzywdzony zaskarżonym orzeczeniem. Obecnie nie jest także możliwe domaganie się zwrotu tej kwoty, także przy założeniu, że świadczenie z tego tytułu było nienależne. Natomiast ewentualne nadanie klauzuli wykonalności ww. ugodzie i wszczęcie na tej podstawie egzekucji musiałoby skutkować dla wnioskodawcy koniecznością wytoczenia powództwa przeciwegzekucyjnego. Podkreślono ponadto, że do uzgodnionej pomiędzy stronami w toku negocjacji kwoty 180.000 zł wyłącznie na skutek błędu pracownika kancelarii prawnej doliczono podatek VAT w obowiązującej stawce 23 %, a pełnomocnikowi przekazano błędną informację, że taka kwota została ostatecznie uzgodniona. Taką też kwotę (tj. 180.000 zł) wnioskodawca pierwotnie zapłacił uczestnikowi, a pozostałe 41.400 zł dopiero w późniejszym terminie (bez wiedzy i zgody jego pełnomocnika – prawdopodobnie na skutek błędnej porady prawnej udzielonej przez inną kancelarię prawną).

Pismem z dnia 26 marca 2019 r. mediator R. S. (2) poinformował, iż w tym dniu odbyło się spotkanie mediacyjne, na którym sporządzono aneks do porozumienia z dnia 16 października 2018 r. Z treści ww. aneksu wynika, że dla uniknięcia jakichkolwiek wątpliwości dotyczących wykładni tego porozumienia w jego § 2 ust. 1 usunięto słowo „brutto”, a w konsekwencji w zawartym tam postanowieniu przewidziano, że tytułem roszczeń (...) w B. wobec (...) w B. wynikających z umowy z dnia 17 grudnia 2014 r. zapłacona zostanie kwotę 221.400 zł w terminie 14 dni pod dnia zawarcia porozumienia. W treści aneksu przewidziano także przekazanie go Sądowi celem zatwierdzenia.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zażalenie zasługiwało na uwzględnienie.

Wobec zgodnych oświadczeń woli należycie reprezentowanych stron – zawartych w aneksie do porozumienia z dnia 16 października 2018 r., sporządzonym w dniu 26 marca 2019 r. przed mediatorem (zob. aneks – k. 104, wydruki informacji z KRS – k. 106-107 i 109-110 akt) – nie może już obecnie budzić żadnych wątpliwości, że objęta ugodą kwota 221.400 zł (pierwotnie opatrzona przymiotnikiem „brutto”) nie miała obejmować podatku VAT, jako składnika tego świadczenia (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 1998 r., I CKN 429/97, OSNC 1998, nr 9, poz. 139).

W aneksie tym wyraźnie zastrzeżono, iż został on sporządzony pomiędzy stronami dla uniknięcia jakichkolwiek wątpliwości dotyczących wykładni przedmiotowego porozumienia, dlatego jego obecnie już jednoznaczna treść, przy uwzględnieniu zgodnego zamiaru stron i celu umowy – mającej doprowadzić do ostatecznego rozliczenia z konkretnego tytułu – musi być uznana w tym zakresie za przesądzającą (art. 65 § 2 k.c.). Skoro zaś, co nie jest przedmiotem sporu, przedmiotowa kwota 221.400 zł została już w całości zapłacona – co oznacza dobrowolne wykonanie postanowienia zawartego w § 2 ust. 1 ww. porozumienia (ugody) – nie zachodzą tym samym podstawy do nadania jej klauzuli wykonalności, gdyż ugoda nie będzie podlegać wykonaniu w drodze egzekucji (art. 183¹⁴ § 2 k.p.c.). W tej kwestii wypowiedziały się zresztą już same strony usuwając w aneksie postanowienie zawarte w § 3 ust. 2 ww. porozumienia, gdzie pierwotnie przewidziano, iż „w przypadku prawomocnej odmowy nadania klauzuli wykonalności przez Sąd, postanowienia niniejszego porozumienia uznaje się za niebyłe” (zob. k. 5 v. i 104 akt). Trzeba także zauważyć, że – wbrew twierdzeniom wnioskodawcy – uczestnik - (...) (będący wierzycielem) nie wnosił ostatecznie o nadanie ugodzie klauzuli wykonalności, lecz jedynie o jej zatwierdzenie w całości lub w części (zob. k. 35 v., 38 v. akt).

Mając na uwadze przytoczone okoliczności Sąd Okręgowy uznał, że zachodzą podstawy do zatwierdzenia ugody – w brzmieniu uwzględniającym treść aneksu – gdyż nie jest ona sprzeczna z prawem, zasadami współżycia społecznego, nie zmierza również do obejścia prawa, a także nie jest niezrozumiała i nie zawiera sprzeczności (art. 183¹⁴ § 2 k.p.c. a contrario).

Mając powyższe na względzie, Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji na podstawie art. 386 § 1 w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. O zwrocie nienależnej części uiszczonej opłaty od zażalenia – wynoszącej w niniejszej sprawie kwotę 30 zł (art. 20 ust. 1 w zw. z art. 19 ust. 3 pkt 1 i art. 95 ust. pkt 9 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych; tekst jedn.: Dz.U. z 2018, poz. 300 ze zm. - dalej „u.k.s.c.”) - orzeczono na podstawie art. 80 ust. 1 i 2 u.k.s.c.